

pasning til en kræsen nutid, der ikke kan se fornøjelse i at læse et sprog, der har mistet sin nutidighed for længst – et forhold der især mærkes med det danske sprog. Klassikerne er især blevet tilpasset til brug for børn, både som lystlæsning og pligtlæsning. Weinreich citerer Georg Brandes for at skrive om Ingemanns romaner, at de er sunket ned fra at være voksenlitteratur til deres retmæssige plads som børnelitteratur. Den iagttagelse er faktisk oprindeligt Molbechs (*Maanedsskrift for Litteratur* 2. bd. 1829).

Weinreich gennemgår illustrativt nogle af de metoder, der er blevet taget i brug med pædagogisk, moraliserende eller populariserende sigte. Interessant er hans gennemgang af serien *Illustrerede Klassikere* – en oprindeligt amerikansk idé, der mellem 1955 og 1976 gav et dansk publikum adgang til i alt 227 litterære klassikere som Verne, Dumas, Cooper, Twain og Shakespeare i form af tegneserier. Weinreich mener ikke, at klassikerne i kraft af deres egen form kan fastholde deres status som uødelige. Han tilslutter sig den bevægelse, der ønsker at holde klassikerne levende »gennem gode bearbejdelser, ind imellem også gode filmatiseringer og for den sags skyld gode tegneserieudgaver, og allerbedst måske gennem lærernes og andres engagerede genfortælling.« (s. 173) Han kan også give eksempler på, hvordan bearbejdelser kan ødelægge forfatterens oprindelige sprogtoner, men til syvende og sidst mener han, at klassikerlæsning »bidrager til kulturel integration« (s. 174). Man spørger sig selv, om en historiker ville kunne sige det samme om historisk viden i almindelighed.

Jes Fabricius Møller

KARIN ESMANN, MARIANNE POULSEN, SØREN SCHOU og LOTTE RAHBEK SCHOU: Arvestykker – forskning om dansk- og historieundervisningens vilkår i folkeskole og gymnasium fra Center for humanistisk historieformidling Roskilde Universitetsforlag, 329 sider, kr. 278

Dette det 7. bind i den 11 bind stærke serie om historieformidling tager fat på den problemstilling, som også blev behandlet i bind 3, nemlig historien som den formidles i undervisningen i gymnasiet og folkeskolen, selvom gymnasiet fylder mest i bidragene. Bindet er disponeret således, at det begynder med praksis og slutter med det teoretiske.

Karin Esmann tager udgangspunkt i et reelt undervisningsforløb om romanikken i en gymnasieklasse med læsning af bl.a. Thomasine Gyllembourg. Elevernes reaktioner er blevet gengivet ordret, og undervisningens formål og teori sammenstilles illustrativt med dens virkelighed. Esmann bruger begrebet »den pædagogiske fortælling«, forstået som en overordnet struktur for et undervisningsforløb, der ikke så meget skal tjene til at sætte de historiske tekster ind i deres historiske sammenhæng men skal befordre en historisk bevidsthed, der kan kendes på en evne »til at forbinde sig selv med det historiske stof« (s. 16).

Søren Schou diskuterer i sit bidrag om »Dansk som nationalt dannelsesfag« forestillingen om en national kanon. Historiefaget har ikke længere det nationale som omdrejningspunkt, og ud fra en nærmest pragmatisk – og *ikke* national-konservativ – betragtning, anfører Schou, at eftersom ingen andre underviser i dansk sprog og litteratur, så må dansk lærerne jo gøre det. »Det er for mig at se meningsfuldt at bevare et gymnasiefag, der ikke er et generelt litteraturfag, men giver danske tekster positiv særbehandling.« (s. 114) Schou gør sig også til

talsmand for, at ældre tekster skal bevare deres gamle sprogdragt, fordi mødet med det uvante har et pædagogisk formål.

Marianne Poulsens fine essay om læseplanerne for historieundervisningen i gymnasiet behandler historiefagets glidning fra at være et samfundsfag til at være et kulturfag. Begrebet kulturarv tages under behandling. »Alle parter i debatten skulle kunne lære at leve med, at indholdet af kulturarven ikke er en fast størrelse, men løbende er under forandring. Derfor er selv forhandlingen om, hvad der er vigtigere end andet, væsentlig i undervisningen.« (s. 177). Det sidste kalder hun en »lige adgang til fortolkningsrummet«, der har demokratiske kvaliteter i modsætning til den lukkede kanon i den almene dannelse.

Både hos Søren Schou og Marianne Poulsen savnes en generel diskussion af traditionsformidlingen i gymnasieskolen som helhed og især en specificering af den kamp mellem klassisk, national og naturvidenskabelig dannelse, der har stået på siden reformerne af de lærde skoler i 1871 og 1903. Det er en generel tendens for bidragyderne, at de antager, at vi går fra en monolitisk traditionsforståelse til en mangetydig. Erindringspolitikken har såmænd altid været en slagmark. Meget betegnende lades undervisningen i det sære men elskelige historiske fag, oldtidskundskab, ganske ude af betragtning. Måtte det fortsat bestå.

Under den harmløse titel »Historie og historieundervisning« gemmer sig et meget teoritunt bidrag af Lotte Rahbek Schou, der er en fortættet variant over temaet »Hvad er historie«. Schou går så vidt, at hun på realismens og antirelativismens grundlag lancerer en metafysik for historien, der grundlæggende består af følgende entiteter: ting, agenter og personer. Netop historiens virkelighed gør, at historieundervisningen har til formål at oplære i »almene kognitive og kommunikative kompetenser, dvs. en optræning i almindelighed at kunne skelne mellem normering og brug, sand og falsk, rigtig og forkert« (s. 255). Historieundervisningen bliver dermed også en central del af et oplysnings- og fremskridtsprojekt. En vovelig påstand i en postmoderne tid. De fleste historikere synes at gå ud fra realisme som forudsætning for deres arbejde, og denne realisme må på den ene eller anden måde indebære en form for metafysik, en forestilling om verdens grundlæggende beskaffenhed. Relativisme og anti-realisme er ikke positioner, som man vælger af glæde, men fordi realisme er en meget vanskelig stilling at forsvare. Der er grund til at se Lotte Rahbek Schous artikel som et problematisk men væsentligt indlæg i denne debat.

Jes Fabricius Møller

KARIN HILMER PEDERSEN: Rusland mod årtusindskiftet – feudalstat, retsstat, velfærdsstat, eller...?. København: Jurist og økonomforbundets forlag, 1. udg. 1998. 278 s., bogladepris kr. 350,00

»Rusland mod årtusindskiftet« ser med juridisk/samfundsvidenskabelige øjne på, hvordan staten i perioden 1985-94 har søgt at styre udviklingen henover bruddet med kommunismen. Karin Hilmer Pedersen undersøger både, hvordan staten med retten som styringsinstrument har gennemført privatiseringen, og hvordan processen er blevet påvirket af politiske, økonomiske og sociale forhold. Hun gennemgår også, hvilken type ret der tages i anvendelse og diskuterer hvilken type, der vil vinde frem. Sigtet er tilmed at undersøge, hvilken statsform der er under udvikling i Rusland. Karin Hilmer Pedersen har således med